

16.12.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**16 Aralık 2020
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

16 Aralık 2020 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

— Katılım Öncesi Yardım Aracı IPA II Kapsamında Tarım ve Kırsal Kalkınma İçin IPARD II Yardımı 2014-2020 Finansman Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Olarak Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Komisyonu Arasında Mektup Teatisi Yoluyla İmzalanan Ekli Anlaşmanın Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 3303)

YÖNETMELİKLER

— Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3304)

— Türk Boğazları Deniz Trafik Düzeni Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3305)

— Avrupa Birliği Bakanlığı Hukuk Müşavirliği ile Avukatlık Sınav ve Atama Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

— Avrupa Birliği Bakanlığı İç Koordinasyon ve Uyum Komitesinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

— Avrupa Birliği Bakanlığı Mütercim Yarışma Sınavı ve Atama Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik

— Avrupa Birliği Başkanlığı Personeli Disiplin Amirleri Yönetmeliği

— Avrupa Birliği Başkanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği

— Avrupa Birliği İşleri Uzmanlığı Yönetmeliği

— Nükleer Düzenleme Kurumu İşlem ve Hizmet Bedelleri Yönetmeliği

TEBLİĞ

— 2021 Yılına Ait Genel Yatırım ve Finansman Programının Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmesine Dair Tebliğ

KURUL KARARLARI

— Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 10/12/2020 Tarihli ve 9795 Sayılı Kararı

— Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 11/12/2020 Tarihli ve 9319 Sayılı Kararı

Tarım kooperatiflerinin kredi borçları 5 yıl vadeyle yapılandırılacak

Tarım ve Orman Bakanlığınca kredi kullandırılan tarımsal amaçlı kooperatifler ve ortaklarının borçları, yeniden yapılandırma düzenlemesi kapsamında, her yıl bir taksit olmak üzere 5 eşit taksitle tahsil edilecek.

Tarım ve Orman Bakanlığınca kredi kullandırılan tarımsal amaçlı kooperatifler ve ortaklarının borçları, yeniden yapılandırma düzenlemesi kapsamında, her yıl bir taksit olmak üzere 5 eşit taksitle tahsil edilecek.

Bakanlık, Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından kredi kullandırılan tarımsal amaçlı kooperatiflerin borçlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin esasları belirledi.

AA muhabirinin, konuya ilişkin hazırlanan genelgeden yaptığı derlemeye göre, Bakanlık kaynaklarından tarımsal amaçlı kooperatifler veya bu kooperatiflerin ortaklarına 31 Ağustos 2020'den önce kullandırılan kredilerden 17 Kasım itibarıyla vadesi gelmiş olanlar yeniden yapılandırılacak.

Taksitlendirmeden yararlanmak için 31 Ocak 2021 mesai saati bitimine kadar bağı olunan Tarım ve Orman Bakanlığı il müdürlüklerine müracaat edilecek. Söz konusu süre uzatılmayacak. İl müdürlüklerine müracaat, kooperatifin ortağı tarafından veya ortaklar adına kooperatif tarafından yapılacak.

Taksitlendirme sözleşmeleri "<https://gencciftci.tarim.gov.tr>" sistemi üzerinden düzenlenecek. Sözleşmelerin düzenlenme tarihi 30 Haziran 2021'i geçmeyecek şekilde hazırlanacak.

Anaparaya, kredinin ödenmeyen ilk taksit vadesinin başlangıç tarihinden 17 Kasım 2020 tarihine kadar basit usulde yıllık yüzde 3 faiz uygulanacak. Alacağa vadesi geçtikten sonra ödeme yapıldıysa, bu ödemeler düşülecek ve yapılandırmaya esas toplam borç tutarı belirlenecek.

Anaparaya ilişkin daha önce tahsil edilmiş faizler, kanun uyarınca yapılan hesaplamada herhangi bir işlem görmeyecek.

Yapılan hesaplamalar sonucunda alacağa ilişkin yapılan ödemeler nedeniyle kooperatif veya ortakların ödemesi gereken tutar bulunmaması halinde ilgililerden herhangi bir ödeme talebinde bulunulmayacak.

Kooperatif ve ortakların kanunun yayımı tarihinden önce yaptığı ödemelerin, tespit edilen borç tutarından fazla olması halinde herhangi bir ret ve iade yapılmayacak.

Taksitlendirmeye esas toplam borç miktarı 5'e bölünerek, her yıl bir taksit olmak üzere 5 eşit taksitle tahsil edilecek. İlk taksit ödemesinin vadesi Kasım 2021 olacak.

İlk iki taksit 30 Kasım 2022'ye kadar ödenebilecek

Daha önceki iki yapılandırma kanunu kapsamında borçlarını yapılandıran ancak bu yapılandırmaları bozulan ortaklar ve kooperatifler bu düzenlemeden de yararlanabilecek.

Genelgeyle süresinde ödenmeyen taksitlere ilişkin esaslar da belirlendi. Buna göre, ilk iki taksitin süresinde ve tam ödenmemesi, birbirini takip eden iki taksitin süresinde ve tam ödenmemesi, son taksitin yasal süresinde ve tam ödenmemesi

durumunda yapılandırma hakkı kaybedilecek. İlk iki taksit, gecikme faiziyle birlikte en son 30 Kasım 2022'ye kadar ödenebilecek.

Borcu yapılandırılacak kooperatif veya ortaklarının belirtilen sürede müracaat etmem esi, müracaat etmiş olmasına rağmen düzenlenen sözleşmeleri imzalamamaları veya taksitlendirme sözleşmesi düzenlendiği halde taksitlerin ödenmemesi durumunda doğrudan bankaca ilk kanuni takip uygulamasına geri dönülecek.

Müracaat edenler için kanuni takibat duracak

Kooperatif ve ortaklar hakkında başlatılan kanuni takibatın durdurulması için ilgililerin yapılandırmaya müracaat etmesi gerekecek. Borç nedeniyle menkul ya da gayrimenkullerin icra yoluyla satışının durdurulması, kooperatif veya ortaklarının hesaplarına banka tarafından konulan blokelerin kaldırılması da sözleşmelerin ve taahhütnamenin düzenlenmesine bağlı olacak. Banka tarafından başlatılan icra takibine itiraz edilmesi nedeniyle açılan davalar, davalıların davayı kabul etmeleri suretiyle sonuçlandırılacak.

Bakanlığın izni olmadan yapılan borçlanma sözleşmelerine aykırı olarak tesislerini satanlar, kiraya verenler, ipotek ve teminatlarını yok edenler yapılandırma için başvuru yapamayacak.

Yumurta kırmızı etle yarışıyor

İhracatın artmasıyla birlikte yumurta fiyatları rekor seviyeye ulaştı, Türkiye'nin önde gelen zincir marketlerinde bile 30 adet yumurtanın kolisi 30 liradan satılırken, aynı marketlerde dana kıymasının kilosunun 34 liradan satılması dikkat çekti.

İhracatın artmasıyla birlikte yumurta fiyatları rekor seviyeye ulaştı, Türkiye'nin önde gelen zincir marketlerinde bile 30 adet yumurtanın kolisi 30 liradan satılırken, aynı marketlerde dana kıymasının kilosunun 34 liradan satılması dikkat çekti. Bazı marketlerde yumurtanın kolisi 35 lirayı buluyor.

Yumurtada son aylarda yaşanan fiyat artışı son günlerde adeta rekor seviyeye ulaştı. Türkiye'nin önde gelen ucuzluk marketlerinde bile 30 adet L boy (63-72 gram) yumurtanın kolisi (30 adet) 30 liradan satılıyor, Aynı marketlerde dana kıymasının kilosu ise sadece 34 liradan satılıyor. Bazı marketlerde aynı boy yumurtanın kolisi 35-37 TL aralığında tüketiciye sunuluyor. Küçük boy yumurtanın kilosu ise (53-62 gram) toptan 18 liradan satılıyor. Vatandaşlar ise kıyma fiyatı ile yumurtanın hemen hemen aynı düzeye gelmesine anlam veremiyor.

Bursa'da bir yumurtalık tavuk çiftliği yetkilisi, fiyatların artan ihracatın etkisiyle rekor seviyeye ulaştığını söyledi. Halen büyük boy yumurtanın kolisinin toptan 23 liradan satıldığına dikkat çeken yetkili, kahverengi yumurtanın ise toptan 28 liradan marketlere satıldığını dile getirdi. Yem maliyetlerinin artmasının da fiyatlarda etkili olduğunun altını çizen firma yetkilisi, yumurtanın hızlı tepki veren ve aniden yükselen bir ürün olduğunu hatırlattı. Yetkili şunları kaydetti: "Şu anda da mevsim olarak yumurta tüketiminin arttığı bir dönemdeyiz. Pandemi sürecinde uygulanan kısıtlamalar ve havaların soğuması talebi artırdı. Yumurta fiyatlarının artışının birinci sebebi; artan girdi maliyetleridir. İkinci sebep ise yumurta ihracatının artmasıdır. Yaklaşık 30 ülkeye yumurta ihracaatı yapılıyor. Irak, Suriye, Kuveyt, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri listenin başını çekerken Afganistan, Malezya, Azerbaycan, Gürcistan da önemli yumurta müşterilerimiz arasında yer alıyor. Mısır yeminin tonu 2 bin lirayı bulması da üreticiyi sıkıntıya sokuyor."

ATSO ve Vodafone iş birliği ile dijital tarım projesi başladı

Antalya Ticaret ve Sanayi Odası ile Vodafone Türkiye, Antalya’da tarım sektöründe dijitalleşmenin yaygınlaştırılması hedefiyle iş birliğine imza attı. Dijital Tarım Projesi kapsamında, tarım alanında oluşabilecek problemleri önceden bildiren, riskleri öngören ve üreticinin ihtiyaç duyduğu raporları sunan dijital altyapının talep eden şirketlere kurulması hedefleniyor

Türkiye’nin dijitalleşmesine liderlik etme vizyonu ile faaliyetlerini sürdüren Vodafone ile Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO) Antalya’da tarım sektöründe dijitalleşme için önemli bir iş birliğine imza attı ve Dijital Tarım Projesi’ni hayata geçirdi.

Verimlilik ve tasarruf aksiyonlarıyla istikrarlı ve sürdürülebilir tarımı destekleyen proje kapsamında, ATSO üyeleri Vodafone Business Dijital Tarım İstasyonları ile tarlalarının durumunu, toprağın nemini ve ihtiyaçlarını uzaktan kontrol edebilecek. Dijital Tarım İstasyonlarıyla hayata geçen tarımsal tahmin ve erken uyarı sistemi, doğru üretim ve verimli mahsulün yanında tasarruf fırsatı sunuyor. Dijital Tarım Projesi ile Antalya’da dijital tarımın yaygınlaştırılması hedefleniyor.

ATSO ile Vodafone Business arasındaki dijital tarım projesi iş birliği protokolü, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Davut Çetin ile Vodafone Türkiye Kurumsal Satış Direktörü Ender Özgün’ün imzalarıyla yürürlüğe girdi.

"Antalya dijital dönüşümde öncü olmalı"

Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Davut Çetin, ATSO’nun 2016 yılında “Antalya geleceğini konuşuyor” sloganıyla başlattığı Antalya 4.0 çalışmalarının içini

dolduran önemli bir projeye Vodafone Business ile başlamaktan büyük memnuniyet duyduğunu belirterek şunları kaydetti:

“Tüm sektörlerde, ama özellikle ülkemizin lokomotifi konumunda olduğumuz turizm ve tarımda Antalya’nın dijital dönüşümde öncü olması, dijitalleşmenin nimetlerinden yararlanarak örnek uygulamalarla fark yaratması hem Antalya’yı hem de Türkiye’yi bir adım daha ileriye taşıyacaktır. Bu anlamda Vodafone Business ve ATSO’nun dijitalleşme vizyonlarının uyuşması son derece değerlidir. Projenin pilot uygulamasına ATSO üyesi iki firmada istasyon kurularak başlandı. Kurulan sistemler, firmalarımız için mevcut verileri izleyerek gelecek tahmini yapıyor, oluşabilecek problemleri önceden bildiriyor, üreticilerin her türlü riske karşı hazır olmak için ihtiyaç duyduğu raporları araziye özel olarak sunuyor. Araziye özel hava durumu tahmini sayesinde oluşabilecek doğa olaylarının öngörülebilmesine ve buna karşı önlemler alınabilmesine imkân sağlıyor. Sistem maliyet avantajı sunarken, üründe oluşabilecek hastalıktan kaynaklı kayıpları azaltarak kârlılık ve kalite artışı sağlıyor. Verimlilik, kalite ve kârlılık artışı demek, üreticimizin zenginleşmesi, Antalya tarım sektörünün geleceğe güvenle bakması demektir. Vodafone Business ve ATSO iş birlikteliği içerisinde belirli dönemlerde çiftçilere dijital tarım eğitimleri de verilerek bilinçlenmeleri hedeflenecek. Yeni mezun ziraat mühendislerinin güncel teknolojilerden bilgi sahibi olmaları da sağlanacak.”

"Dijitalleşme ile tarımda kaynakları doğru ve etkin kullanma fırsatı sunuyoruz"

Pandemi sürecinde tarım sektörünün ne kadar hayati bir öneme sahip olduğunun görüldüğünü belirten Vodafone Türkiye Kurumsal Satış Direktörü Ender Özgün, tarımda çağı yakalamanın anahtarının teknoloji olduğunu vurguladı. Ender Özgün, şöyle devam etti:

“Teknolojideki gelişmeler, kalite ve verimlilik artışının gerekliliği, gıda güvenliği, insan sağlığı, doğal kaynakların etkin kullanılması gibi hususlarla artık tarımda dijitalleşme kaçınılmaz. Vodafone Business olarak da dijital tarım sistemlerimizle dijital dönüşümü tarım sektöründe de sağlamak ve verimlilik çalışmalarımızla tarımsal üretimi geliştirmeyi hedefliyoruz. Sunduğumuz tarımsal IoT çözümlerinin verimli kullanılması halinde üretimde ve kalitede en az %25 artış elde edilebiliyor. Girdi maliyetlerinde de %50 ‘ye kadar tasarruf sağlanabiliyor. Vodafone Grubu olarak 50’yi aşkın ülkede 100 milyondan fazla nesneye hayat veren, dünyanın en büyük IoT (nesnelerin interneti) hizmet sağlayıcısı konumunda yer alıyoruz. Globalden gelen bu tecrübemizi Dijital Tarım İstasyonu ürünümüze aktardık. Dijital Tarım İstasyonu, verimlilik ve tasarruf aksiyonlarıyla istikrarlı ve sürdürülebilir tarımı destekleyen yenilikçi bir ürün. Toprağın nemini ve kalitesini, ayrıca hava durumunu anlık takip eden ve hasere, doğal afet gibi konularda erken uyarı veriyor. Bu ürünle, tarımsal veriler anlık takip edilip depolanıyor, analiz ediliyor ve güvenilir bir şekilde raporlanabiliyor. Bu verilerle risklere karşı efektif önlemler alınarak daha güvenli tarım üretimi yapılması ve üretimin artırılması mümkün oluyor. ATSO Ar-ge, inovasyon, markalaşma ve e-

ticarete önemli yatırımlar yapıyor, özellikle tarımsal alanda önemli çalışmalara imza atıyor. ATSO tarımda dijitalleşmenin sağlanması anlamında da Türkiye'deki diğer odalarımıza örnek olacak çalışmalar yapıyor. Bu iş birliğimizin de çiftçilerimiz, işletmelerimiz ve Türkiye genelindeki diğer odalarımız için örnek teşkil edeceğine inanıyoruz.”

Dijital Tarım Projesi Neler Sunuyor?

- Kurulu olduğu sera veya tarlanın hava sıcaklığı, hava nemi, yağış miktarı, rüzgar hızı ve yönü, toprak sıcaklığı, toprak nemi ve tuzluluk değeri, su buharlaşma oranı, solar radyasyon değeri ve güneşlenme süresi gibi meteorolojik değerlerinin ölçülmesi
- Bölgeye özel 14 günlük hava tahmin raporunun oluşturulması. Sera ve tarlaya özel don, fırtına erken uyarısında bulunulması.
- İklim ve toprak nem durumuna bağlı hastalık ve zararlılar için erken uyarı oluşturması; ilaçlamada %50 'ye yakın tasarruf sağlaması.
- Sera ve tarladaki buharlaşmanın, hava nemi ve toprak neminin izlenerek sulama planlaması yapılması.
- Bölgeye özel tahminlenen meteorolojik ve topraktan alınan datalar sayesinde, tohum, gübre ilaçlama ve hasat zamanlarının 2 haftalık iş planında doğru zaman yönetimiyle sunulması.
- Evapotranspirasyon hesaplaması ve ani sıcaklık yükselmesine bağlı olarak bitki sıcaklık stresine karşı erken uyarı.
- Fenolojik gözlem modellemesi ile gübrelerin bitki üzerindeki gelişiminin günlük raporlanması.
- Mobil laboratuvar sayesinde topraktan anlık amonyum-nitrat-potasyum-sülfat değerlerinin ölçülebilmesi ve raporlanması ile gübrede tasarruf planlaması.
- Sistemin kurulu olduğu arazilerde uydudan alınacak veriler ile arazideki bitki çeşitlilik fark indeksi, yaprak alan indeksi ve bitki gelişim indeksi hesapları raporlanabilmektedir.
- Topraksız seralara özel sensörler ile bitki besleme sürecinin izlenmesi ve erken uyarı modelleri.
- Mobil uygulama ve web arayüzü sayesinde anlık hızlı bilgi erişimi.

Esnaf, destek paketini yorumladı: Olumlu ama yetersiz

Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından açıklanan ve içinde 5 milyar TL'yi bulan hibenin de yer aldığı destek paketi, olumlu karşılanırsa da kapsamı konusunda eleştirilere de yol açtı.

Önceki gün Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan destek paketi esnafı memnun etse de beklentilerini tam olarak karşılayamadı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, önceki gün gerçekleştirilen Kabin toplantısının ardından yaptığı açıklamada koronavirüs salgınından en çok etkilenen meslek grupları arasında yer alan esnaf için destek paketi açıkladı. Açıklanan pakette 5 milyar TL'yi bulan kira desteği ve kira stopajının indirim sürelerinde süre uzatma gibi destekler yer aldı. 200 bini bulan restoran ve kafelerin temsilcileri turizm belgeli işyerlerine sağlanan destek kapsamına alınma ve AVM'lerden tazminatsız çıkış hakkı talebinde bulunurken, esnaf ve sanatkârlar ise vadesi gelen ödemelerde erteleme, vergi borcu yapılandırılmalarında da uzatma istiyor. Sektör temsilcileri, pandeminin seyrine göre ek destek taleplerini de yinelediler. Desteklerin devamı ve kapsamının genişletilmesi konusunda ümitkar olduklarını kaydeden Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) Başkanı Bendevi Palandöken, "Kirası 2 bin TL olan işletme için destek önemli ama bizde bir laf var 'delik büyük yama küçük' diye. Esnaf da sağından solundan çekip bir düzen almaya çalışacak" şeklinde konuştu.

Yapılandırmada süre uzamalı

Palandöken, açıklanan paketi memnuniyet verici olarak niteledi. Aylardır para kazanamadıkları halde kira ödemek zorunda kalan esnaf için özellikle hibe desteğinin çok önemli olduğunu dile getiren Palandöken, esnafın kullandığı kredilerde ödeme dönemlerinin geldiğini belirterek bu noktada da çözüm beklediklerini söyledi. Palandöken, “800900 bin esnaf, esnaf kefalet kooperatifi aracılığı ile kredi kullandı. Bunların vadesi geldi ama satış olmadığı için ödemede çok zorlanıyorlar. Bunların ödemesinde erteleme talep ediyoruz. Ayrıca 31 Aralık’ta süresi dolacak olan vergi borcu yapılandırmasında da yine süre uzatımı esnafı rahatlatacaktır” diye konuştu.

Ödemeler faizsiz olarak ertelenmeli

İstanbul’da 19 farklı sektörde 93 bin esnaf ve sanatkârı temsil eden İstanbul Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği Başkanı Faik Yılmaz, tarihlerinde ilk kez verilen hibe desteğini çok olumlu bir adım olarak değerlendirdi. İkinci dalga ve sonrasında alınan kapatma kararlarının, ilk dönemdeki kapatmalara göre esnafı daha çok mağdur etmesinden korktuklarını belirten Yılmaz, “Meslektaşlarımızın ayakta durabilmesi için kredi borçlarının faizsiz ertelenmesini talep ediyoruz” dedi. Düşük faizli kredi imkânından yararlanan esnafın borcunu ödeyemediğini belirten Yılmaz, “Esnaf, biriktirdiklerini, kötü gün için ayırdığı parayı salgının ilk döneminde harcadı. 1 milyona yakın esnaf, Esnaf Destek Paketi ile düşük faizli kredi imkânından yararlandı. Ama esnafımız henüz çektiği krediyi ödeyecek parayı kazanamadan yeni kısıtlamalar geldi. Esnaf, işçisinin parasını, dükkânının kirasını ödemekte zorlanıyor. Bu durumda kredi ödemelerinin faizsiz olarak ertelenmesi gerekiyor” ifadelerini kullandı.

Restoranlar turizm desteklerinden faydalanmak istiyor

200 bine yakın mafe ve restoranı temsil eden Tüm Restoranlar ve Turizmciler Derneği (TURES) Başkanı Ramazan Bingöl, 5 milyar TL’lik hibenin yanı sıra kira ve stopaj oranlarındaki indirim sürelerinin uzatılmasının çok önemli bulduğunu ve yaraya merhem olacağını aktardı. Ancak esas talepleri noktasında hala çözüm beklediklerini dile getiren Bingöl, “Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Ersoy’a da ilettik. Turizme verilen desteklerden turizm belgeli işyerlerinin faydalanması ibaresi var. Ancak bu şartları taşıyan restoran sayısı toplamın sadece yüzde 1’i. Hiçbirimiz bu desteklerden faydalanamıyoruz. Bu konuda bir çalışma yapılmalı ve restoranlar da bu destek kapsamına alınmalı” diye konuştu. Bir diğer önemli konunun ise AVM kiralari olduğunu aktaran Bingöl, AVM’lerde yer alan binlerce markanın kira konusunda bir destek almadığını vurgulayarak, “Hepsi şu an kapalı ve online paket servisten de faydalanamıyorlar. Ancak yine de kira ve ortak gider ödüyorlar. Kapatıp gitmek istiyorlar ama tazminat nedeni ile bunu da yapamıyorlar. AVM’lerdeki markaların tazminatsız çıkışı konusunda da düzenleme yapılmalı” şeklinde konuştu.

İTO Başkanı Şekib Avdagiç: Kapsamının genişletilmesini bekliyoruz

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, açıklanan desteğin, tedarik ve tüketim zincirindeki önemli 4 halkayı güçlendireceğini söyledi. İş dünyası olarak açıklanan tedbirleri olumlu bulduklarını ve piyasanın temel direği olan esnafın salgın kayıplarını geri kazanmasına imkan vereceğine inandıklarını vurgulayan Avdagiç, “Hükümetin aldığı bu olumlu kararı, diğer işletmeleri de kapsayacak şekilde genişletmesini bekliyoruz” dedi. Avdagiç, alınan kararların, salgının etkileri azalana kadar istihdam kapılarını açık tutacağını ve küçük işletmelerin hareket kabiliyetini artıracığını kaydetti.

KOBİDER Başkanı Nurettin Özgenç: Hibe paketi sevindirdi

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Derneği (KOBİDER) Genel Başkanı Nurettin Özgenç, pandemi sürecinde gıda sektörü dışında kalan esnafın çok zor durumda kaldığını belirterek açıklanan destek paketinin esnafı oldukça memnun ettiğini söyledi. Uzun süredir kendilerinin de sıklıkla dile getirdiği kira desteği konusunu çok önemli bulduklarını ifade eden Özgenç,

“Dükkanlarının kapalı olduğu süre içerisinde kiralari, kredi, prim borçları birikti. Bazı mal sahipleri anlayışlı oldu, kiranın yarısını aldı ama aynı anlayışı göstermeyenler kira bedellerini tam istedi. Mal sahibiyle sorun yaşamak istemeyen esnaf, kredi alarak ödemelerini kısmen yapabildi. Açıklanan desteğin küçümsenemez bir boyutta olduğu da bilinmelidir” diye konuştu.

MÜSİAD ve AYD: Memnuniyet verici

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Abdurrahman Kaan, yeni desteklerin, parasal sıkılaştırma adımlarıyla baskı altında kalan tüketim ve yatırımları pozitifte tutmaya devam edeceğini belirtti. Alışveriş Merkezleri ve Yatırımcıları Derneği (AYD) Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Altaş da açıklamasında iş yeri kiralamalarında uygulanan KDV indiriminin süresinin uzatılması ve yeme-içme, konaklama, yolcu taşımacılığı gibi birçok sektördeki KDV indirimlerinin devam etmesi ile birlikte kira gibi destekleri içeren paketi memnuniyet verici olarak niteledi. Kendilerinin de bu dönemde kirada yüzde 70'e varan oranlarda destek verdiklerini belirten Altaş, bu kapsamda şu ana kadar verilen destek miktarının 5 milyar TL'yi aştığını söyledi.

Yaptırım kararı ticaretin en iyi olduğu dönemde geldi

Bir süredir tartışılan Amerika'nın Türkiye'ye savunma sanayine yönelik veto kararı önceki akşam itibarıyla geçerlilik kazanmasıyla gözler, iki ülke arasındaki ticaretin bundan etkilenip etkilenmeyeceğine çevrildi.

ABD'nin Hasımlarıyla Yaptırımlar Yoluyla Mücadele Etme Yasası (CAATSA) kapsamında yaptırım uygulama kararı, ikili ticaretin Türkiye lehine ilerlediği dönemde geldi. Ekim ayı sonu itibarıyla, Türkiye'den ABD'ye yapılan ihracat ilk kez, toplam ihracat içinde yüzde 6'lık orana ulaştı.

Bir süredir tartışılan Amerika'nın Türkiye'ye savunma sanayine yönelik veto kararı önceki akşam itibarıyla geçerlilik kazanmasıyla gözler, iki ülke arasındaki ticaretin bundan etkilenip etkilenmeyeceğine çevrildi. DÜNYA'nın TÜİK verilerinden yaptığı derlemelere göre, yaptırım kararının 2013 yılından bu yana ihracatımızın en yüksek olduğu dönemde gelmesi dikkat çekti.

2013 yılında ABD'ye 6 milyar 646 milyon dolar ihracata karşılık 13 milyar 350 milyon dolarlık ithalat yapıldı ve ikili ticarette Türkiye 6 milyar 704 milyon dolarlık açık verdi. Toplam ihracat içinde ABD'nin payı ise yüzde 4.1 düzeyindeydi. O tarihten bu yana Halkbankası ve rahip Santoro meseleleri bile ihracattaki artış eğilimini değiştirmede. İhracat 2016'da 7 milyar 262 milyon dolar, 2019'da 8 milyar 970 milyon dolara yükseldi. Bu yılın Ocak-Ekim döneminde ise ihracat önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10.1 artarak 8 milyar 196 milyon dolara çıktı. Genel ihracat içinde ABD'nin payı ise 2017'de yüzde 5.6'ya kadar çıkarken, 2018'de yüzde 5.1, 2019'da yüzde 5 seviyesindeydi. Ekim sonu itibarıyla ihracat içinde ABD'nin payı yüzde 6 oldu.

Buna karşılık 2013 ve 2014'te 13 milyar doların üzerinde olan ithalat, 2016'da 11 milyar 275 milyon dolara kadar inerken, 2017'de 12 milyar 288 milyon dolar, 2018'de 12 milyar 995 milyon dolar, 2019'da 11 milyar 847 milyon dolar oldu. Bu yıl Ocak-Ekim döneminde ise ithalat yüzde 1.6 azalarak 9 milyar 840 milyon dolara indi.

Yıllar itibarıyla Türkiye-ABD ticareti (milyon dolar)		İhracat	Genel ihracat payı (%)	İthalat	Denge
	2020/10	8.196	6,0	9.840	-1.644
	2019/10	7.444	4,9	10.008	-2.564
	2019	8.970	5,0	11.847	-2.887
	2018	9.072	5,1	12.995	-3.923
	2017	9.259	5,6	12.288	-3.029
	2016	7.262	4,9	11.275	-4.013
	2015	7.019	4,6	11.603	-4.584
	2014	6.921	4,2	13.464	-6.543
	2013	6.646	4,1	13.350	-6.704

Bazı ürün gruplarında ABD ile ticaret (bin dolar) 2020 Ocak-Ekim		İhracat	İthalat
	72. Fasil (Demir ve çelik)	221.793	1.070.295
	87. Fasil (Motorlu kara t)	620.809	148.921
	88. Fasil (Hava-uzay taşıtları)	181.736	1.689.414
	93. Fasil (Silah, mühimmat)	244.228	25.638

Hava taşıtı ithalatımız 1.6 milyar dolar

TÜİK'in fasıl bazında yaptığı sınıflandırmaya göre ocak-ekim döneminde ABD'den yapılan ithalat içinde en önemli kalemlerden birini hava ve uzay taşıtları ile bunların aksam ve parçaları oluşturması dikkat çekti. Bu fasılda 181 milyon dolarlık ihracata karşılık 1 milyar 689 milyon dolarlık ithalat yapıldı. Türk çelik ürünlerine yönelik ek vergi yoluyla aldığı korunma önlemleri uygulayan ABD ile olan ticarete Türkiye büyük oranda açık veriyor. 72'nci fasılda yer alan demir ve çelik ürünlerinde Türkiye 221 milyon 793 bin dolarlık ihracata karşılık 1 milyar 70 milyon dolarlık ithalat yapıyor. Silah ve mühimmatın yer aldığı 93'üncü fasılda 244 milyon 228 bin dolarlık ihracata karşılık 25 milyon 638 bin dolarlık ithalat gerçekleştirildi. Motorlu kara taşıtlarının bulunduğu 87'nci fasılda ise Türkiye 620 milyon 809 bin dolarlık ihracat ve 148 milyon 921 milyon dolarlık ithalat yaptı.

En çok otomotiv ihraç ediyoruz

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) verilerine göre Kasım ayı sonu itibarıyla Türkiye'nin en çok ihraç ettiği ürün 830 milyon dolarla otomotiv sektörü oldu. Savunma ve havacılık alanında 688 milyon 93 bin dolarlık, demir ve demir dışı metallerde 355 milyon 734 bin dolarlık, çelikte 355 milyon 334 bin dolarlık ihracat yaptı.

Meclis'teki 4 partiden ABD'ye ortak tepki: Reddediyoruz

Son dakika haberi... AK Parti, CHP, MHP ve İYİ Parti ABD'nin Türkiye'ye yaptırım uygulama kararı almasına ortak açıklamayla tepki gösterdi. 4 partinin imzaladığı bildiri Meclis'te okundu.

Meclis'teki 4 parti ABD'nin açıkladığı yaptırım tepki gösterdi. Yapılan ortak açıklamada "ABD'nin yaptırım kararını reddediyoruz" denildi.

TBMM'de; AK Parti, CHP, MHP ve İYİ Parti grup başkanvekillerinin imzasıyla yapılan ortak açıklamayla, ABD'nin Türkiye'ye karşı açıkladığı yaptırım kararı reddedildi. Hazırlanan ortak bildiri TBMM Genel Kurulu'nda okundu.

"GERİ ADIM ATACAK BİR ÜLKE DEĞİLİZ"

Ortak açıklamada, "ABD yönetiminin yaptırım kararını reddediyoruz. Türkiye milli güvenliğinin gerektirdiği hiçbir adımı atmaktan çekinmez. Bu konuda tehdit ve yaptırımlar karşısında geri adım atacak bir ülke değildir" ifadeleri yer aldı.

ABD'nin yaptırım listesine ekleme kararı aldığı Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı Demir, "Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Tam Bağımsız Savunma Sanayii hedefimizde kararlıyız" dedi. Twitter üzerinden açıklamada bulunan Demir ifadelerine, "Şahsım veya kurumumuza yönelik yurt dışında alınan her hangi bir karar, benim ve ekibimin duruşunu değiştirmeyecek; Türk savunma sanayiini hiç bir şekilde engelleyemeyecektir" diye devam etti.

NE OLMUŞTU?

ABD, Rusya'dan S-400 sistemlerinin alımı nedeniyle **Türkiye'ye bazı yaptırımlar** uygulama kararı aldı. Amerikan Hazine Bakanlığı'nın sitesinden yayınlanan açıklamada, Savunma Sanayi Başkanlığı ve kurumun başkanı İsmail'in Demir'in yanı sıra Savunma Sanayii Başkan Yardımcısı ve Roketsan Yönetim Kurulu Başkanı Faruk Yiğit, Savunma Sanayi Başkanlığı Hava Savunma ve Uzay Daire Başkanlığından Serhat Gençoğlu ve Mustafa Alper Deniz'in de yaptırım listesine alındığı belirtildi.

Saray'ın kullandığı ödenek 20 milyondan 280 milyona çıktı

“Dengelenme” hedefiyle yola çıkan 2020 bütçesi 11 ayda 132.1 milyar lira açık verdi. Cumhurbaşkanlığı'nın kullanımında bulunan ve nereye gittiği açıklanmayan “örtülü ödenekten” yapılan harcama kasım ayında 279.8 milyon TL'ye fırladı. Ekim ayındaki harcama 20 milyon 25 liraydı.

“Dengelenme” hedefiyle yola çıkan bütçe 11 ayda 132.1 milyar TL açık verdi. Faiz gideri 130 milyar TL'ye dayandı. Kasımda “örtülü ödenekten” yapılan harcama bir önceki aya göre 20 milyon TL'den 279.8 milyon TL'ye fırladı. Bu rakam “örtülü ödenekten” yıl içerisinde yapılan en yüksek harcama oldu.

Kasım ve ocak-kasım dönemi bütçe gerçekleşme sonuçları belli oldu. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre Cumhurbaşkanlığı'nın kullanımında bulunan ve nereye harcandığı açıklanmayan “örtülü ödenekten” yapılan harcama ekim ayına göre 20 milyon 25 bin TL'den 279.8 milyon TL'ye fırladı. “Örtülüden” 11 ayda yapılan harcama toplamı da 1.8 milyar TL'ye ulaştı. Kasımda bütçe giderleri 96.3 milyar TL, gelirleri 109.7 milyar TL oldu. Bütçe 13.4 milyar TL fazla verdi.

Vergi gelirleri geçen yılın kasım ayına göre 73.3 milyar TL'den 99.2 milyar TL'ye çıktı. Artan vergi gelirleri kasımda bütçeyi kısmen toparladı. Geçen yıla karşılaştırıldığında ÖTV gelirleri 13.9 milyar TL'den 21.1 milyar TL'ye, ithalde alınan KDV de 9.7 milyar TL'den 17.6 milyar TL'ye yükseldi.

Bunda dış ticaretteki artış etkili oldu. 11 aylık dönemde ise ÖTV'deki artış 133 milyar TL'den 185.4 milyar TL'ye, ithalde alınan KDV'deki artış da 110.6 milyar TL'den 140.6 milyar TL'ye çıktı. Ocak-kasım döneminde ise bütçe giderleri 1.064 milyar TL, bütçe gelirleri 931.9 milyar TL oldu.

Geçen yılın 11 ayında 92.9 milyar TL olan bütçe açığı bu yıl 132.1 milyar TL'ye çıktı. 2020 için öngörülen açık (revize öncesi) 138.9 milyar TL'ydi. Açık uzun bir aradan sonra hedefin altına geriledi.

NEREYE HARCANDIĞI BELLİ DEĞİL!

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler 3.3 milyar TL'ye ulaştı. Başlangıç ödeneği 2.9 milyar TL'ydi. Ödenek aşılmış oldu. Hanehalkına yapılan transferler 11 aylık dönemde 56.3 milyar TL'ye çıktı. “Diğer” kaleminden hane halkına yapılan transferler de 7.4 milyar TL'ye ulaştı. Nereye harcandığı belirtilmeyen “diğer sosyal amaçlı transferler” ocak-kasım döneminde 20.9 milyar TL oldu.

ÖDENEN FAİZDE BÜYÜK ARTIŞ

Bütçeden 11 ayda faize 129.1 milyar TL gitti. Geçen yıl bu, 95.7 milyar TL'ydi. Mal ve hizmet alım giderleri kasımda 9.8 milyar TL'ye çıktı. Bir önceki ay 1.6 milyar TL olan güvenlik ve savunmaya yönelik mal, malzeme ve hizmet alımları 2.1 milyar TL'ye yüksedi. 11 aylık tutar 9.5 milyar TL oldu.

Hizmet alımları için bütçeden 11 ayda 24.9 milyar TL çıktı. Aynı dönemde 1.2 milyar TL kira ödemesi yapıldı. Temsil, ağırlama, tören, fuar, organizasyon giderleri pandemi nedeniyle birçok etkinlik iptal edilmesine karşın bir önceki aya göre 8.2 milyon TL'den 10.7 milyon TL'ye çıktı.

Savunma harcamalarını beş misline çıkardı

Doğu Akdeniz gerginliği sebebiyle savunma bütçesini artırma yoluna gittiler...

Doğu Akdeniz gerginliği sebebiyle savunma bütçesini artırma yoluna giden Yunanistan, gelecek yıl için 2,5 milyar euro askeri harcama yapmayı planlıyor. Bu meblağ, 2020'deki harcamanın beş misline tekabül ediyor.

Türkiye ile yaşanan Doğu Akdeniz gerginliği nedeniyle askeri harcamalarını artıracığını duyuran Yunanistan hükümetinin gelecek yıl için öngördüğü savunma bütçesi belli oldu.

Yunanistan'da Başbakan Kiriakos Mitsotakis liderliğindeki hükümet, 2021 yılı için 2,5 milyar euro askeri harcama yapılması doğrultusundaki bütçe planını sundu.

Bütçe planının bu akşam saatlerinde parlamentoda tartışıldıktan sonra onaylanması bekleniyor. Yunan medyası, Mitsotakis'in parlamentoda çoğunluğu elinde tutması nedeniyle planın önünde büyük bir engel olmadığını belirtiyor.

DW Türkçe'nin haberine göre sunulan planda öngörülen meblağ parlamentoda kabul edilirse, Yunanistan 2021'de 2020'ye kıyasla beş kat fazla askeri harcama yapacak.

Yunanistan Başbakanı Mitsotakis, Ankara-Atina arasında Doğu Akdeniz'deki doğal gaz arama faaliyetleri nedeniyle yaşanan gerginlik üzerine geçen aylarda savunma harcamasını artırmayı planladıklarını açıklamıştı.

FRANSA'DAN YENİ SAVAŞ UÇAKLARI ALINACAK

Yunanistan'ın bu doğrultuda Fransa'dan satın alacağı 18 Rafale tipi savaş uçağına ilişkin anlaşmanın önümüzdeki hafta Fransız Savunma Bakanı Florence Parly'nin de katılacağı bir törenle imzalanması bekleniyor.

Atina'nın yapmayı planladığı askeri harcamalar arasında dört yeni fırkateyn alımı da bulunuyor.

Yunanistan, diğer NATO üyelerine kıyasla daha fazla askeri harcama yapan bir ülke. Bu durum, ülkenin 2007 yılında yaşadığı mali krizde dahi değişmemişti. Yunanistan, 2019 yılında gayrisafi yurt içi hasılasının yüzde 2,3'ünü savunmaya harcamıştı. Böylece ekonomisinin büyüklüğüne oranla en fazla askeri harcama yapan NATO ülkesi sıralamasında ABD ve Bulgaristan'ın ardından üçüncü basamakta yer almıştı.

Konutta faiz yukarı, satış aşağı!

Alaattin AKTAŞ

16 Aralık 2020 Çarşamba

✓ **Konut satışı ile ikinci el devirler normal kabul edilen sınırlara doğru geriledi. Artık ne nisan ve mayısın dip satışları görülüyor, ne o avantajlı krediyle zirveye ulaşan satışlar...**

✓ **Konut kredisi faizi aralık ayının ilk haftasında kasım ortalamasının neredeyse 2 puan üstüne çıktı. Bu yüzden ipotekli satış ve devirlerdeki yavaşlama daha da belirginleşebilir.**

Normali de, bekleneni de zaten bu... Hani tam “harç bitti yapı paydos” misali bir durum.... O yağlı ballı faizin sona ermesiyle birlikte konut satışları da normal seyrine dönüverdi. Hatta faiz giderek yükseldiği için neredeyse nisan ve mayıstaki o kabus günleri yaşanmaya başlandı. Ve öyle anlaşıyor ki, dün açıklanan kasım ayı tablosunu da arar hale geleceğiz.

TÜİK verileri ekimden sonra kasımda da ipotekli konut satışının çok düşük kaldığını ortaya koydu. Ekimde 8 bin 137 olan ipotekli konut satışı, kasımda ancak 8 bin 822’ye yükseldi.

İpotekli konut satışı ilk üç ay 14-15 bin dolayında gerçekleşmiş, nisan ve mayısta pandeminin etkisiyle 6 binlere inmiş, izleyen üç ay ise o yağlı ballı kredinin dopingiyle bir ara 39 bine kadar fırlamıştı.

Satışın 39 bini bulduğu temmuz ayında konut kredisi faizi ortalama olarak yüzde 9.11’e kadar gerilemişti. Faiz, kasım ayı ortalamasında yüzde 15.68’i buldu, satış da 9 binin hemen altında gerçekleşti.

Zaten grafiğimiz gerçeği tüm çıplaklığıyla ortaya koyuyor. Faiz aşağı-satış yukarı, faiz yukarı- satış aşağı!

Devirlerde de aynı eğilim var

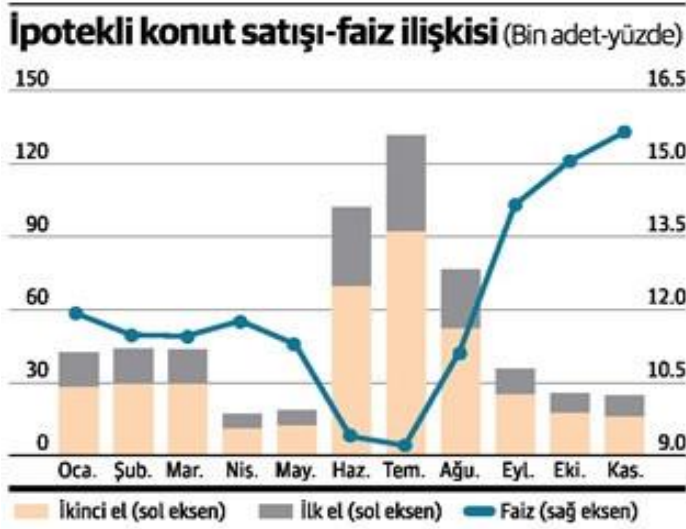
Aktardığımız satış adetlerinin ilk el işlemler olduğunu bir kez daha belirtelim. Zaten hep vurguluyoruz; satış, ilk el işlem demektir. İkinci el gerçek anlamda satış değil, yalnızca devirdir. Tıpkı otomobilde olduğu gibi.

Belki gün gelir bu yanlış yaklaşımdan kurtuluruz. Konutta ikinci el satış olmaz, ikinci el devir olur.

Vatandaş açısından otomobilde de, konutta da ikinci eldeki işlemler de bir alım satımdır tabii ki. Ama ekonomik anlamda bu işlemler yalnızca devirdir.

İkinci eldeki duruma gelince... İlk el satışlardan farklı bir durum yok. Faizin yüzde 11-12 dolayında seyrettiği ilk çeyrekte ikinci el devir sayısı her ay için 27-29 bin dolayında gerçekleşmişti. Faiz değişmediği halde nisan ve mayıs aylarında 11-12 binlere kadar gerileyen devir, avantajlı kredinin etkisiyle yaz ayları boyunca çok yüksek seyretti. Öyle ki temmuzda 91 bin adetlik devir sayısına ulaşıldı.

Sonrası malum; ekim ve kasımda nisan ve mayıstan sonraki en düşük devirde kalındı.

İpotekli konut satışı ve devri ile konut kredisi faiz oranı (Adet ve yüzde)

	İlk el satış	İkinci el devir	Faiz
Ocak	14.406	27.831	11,88
Şubat	14.748	28.985	11,43
Mart	14.092	29.237	11,40
Nisan	6.067	11.021	11,72
Mayıs	6.231	12.252	11,23
Haziran	32.412	69.092	9,30
Temmuz	39.252	91.469	9,11
Ağustos	24.274	51.745	11,09
Eylül	10.624	24.952	14,15
Ekim	8.137	17.429	15,07
Kasım	8.822	15.628	15,68
Toplam	179.065	379.641	

DAHA DA GERİLEYEBİLİR

KREDİ FAİZİ ARTIYOR, SATIŞ

Konut kredisi faizi kasım ayı ortalamasında yüzde 15.68 olarak gerçekleşti ama haftadan haftaya giderek artan bir eğilim gözleniyor.

Merkez Bankası verilerine göre tüm bankalar ortalaması itibarıyla konut kredisi faizi 27 Kasım'da yüzde 16.10 düzeyindeydi. Faiz bir hafta sonra 4 Aralık'ta yüzde 17.49'a çıktı.

Faizin düzeyi ile satışlar arasındaki ters ilişki dikkate alındığında içinde bulunduğumuz dönemde geçen aya göre çok daha az konut satışı gerçekleşmekte olduğunu söylemek pek yanlış olmasa gerek.

TOPLAM SATIŞ 37 BİNDE KALDI

Kasım ayında yaklaşık 37 bin konut satıldı. Tabii ki konut satışıyla kastettiğimiz ilk el satışlar. İkinci el devirler ayrı.

Toplam satış ve devir (Adet)		
	İlk el satış	İkinci el devir
Ocak	36.040	77.575
Şubat	37.303	81.450
Mart	34.089	74.581
Nisan	14.848	27.935
Mayıs	16.860	34.076
Haziran	58.632	131.380
Temmuz	67.937	161.420
Ağustos	52.123	118.285
Eylül	41.376	95.368
Ekim	36.976	82.598
Kasım	36.658	75.825
Toplam	432.842	960.493

Kasım ayındaki satış, ekim ayıyla hemen hemen aynı düzeyde. Aslında konut satışında Türkiye gerçeğine dönüldüğünü bir kez daha vurgulamak gerek. Aylık satış 35 bin dolayında. Bu yılın ilk üç ayı da bu düzeyde geçildi; nisan ve mayısta pandemi yüzünden olağandışı bir gerileme görüldü; sonrasında kredi desteğiyle haziran, temmuz ve ağustosta, kısmen de eylülde yüksek satışlar gerçekleşti. Ardından yine normale dönüldü.

Öyle anlaşıyor ki ilk el konut satışı aydan aya çok büyük oynamalar göstermeyecek ve normal koşullarda 35-40 bin arasında değişecek.

İkinci el devir sayısında da normal düzey 75-80 bin arası gibi görünüyor. İlk üç ay böyle geçildi; sonrasında iki ay çöküntü; ardından kredi desteğiyle rekor devir. Ve son iki ay normale dönüş...

Döviz kurlarındaki baskı neden devam ediyor?

Erhan ASLANOĞLU

16 Aralık 2020 Çarşamba

Türkiye ekonomisi açısından en önemli barometrelerden birisi, hatta en önemlisi şüphesiz döviz kurları denilebilir. Kurlarda yukarı yönlü ortaya çıkan hareketler, hem enflasyon ve faizler yoluyla, hem de tüketici güvenini olumsuz etkileyerek büyüme üzerine olumsuz etkide bulunuyor. Merkez Bankası'nın kasım ayı toplantısında aldığı 475 baz puanlık artış kararından sonra döviz kurlarında bir gevşeme bekleniyordu fakat olmadı. Tam tersine ara ara yukarı yönlü baskılar görüyoruz. Anlamaya çalışalım.

Döviz kurları, müdahale olmadıkça arz talep dengesiyle belirlenir. Döviz piyasasındaki arz talep dengesini izleyebileceğimiz iki temel veri, ödemeler dengesi tablosu ile yurt içindeki döviz tevdiat hesaplarının seyridir. Geçtiğimiz cuma günü Ocak-Ekim 2020 dönemine ait ödemeler dengesi verileri yayınlandı. Söz konusu dönemde 31 milyar dolar üzeri cari açık verilirken finans hesabında net 1.5 milyar dolar kadar sermaye çıkışı görüyoruz. Normal koşullarda cari açık döviz talebi, finans hesabından beklenen sermaye girişi döviz arzıdır. Bu yılın ilk 10 ayında gerçekleşen cari açık 31 milyar dolar döviz talebi yarattığımızı gösteriyor. Finans hesabındaki 1.5 milyar dolar çıkış ise döviz arzı değil döviz talebi anlamına geliyor. Bunun üzerine bir de net hata ve noksan kaleminde var zannettiğimiz fakat olmayan yaklaşık 6 milyar dolarlık bir açık bulunuyor. Net hata ve noksan kalemi bildiğimiz gibi çok tartışmalı bir konudur. Birçok belirleyeni bulunur, fakat buradaki açığın önemli iki nedeni, tahminen yazılan bavul ticareti ve turizm gelirlerinin bu tahminlerden düşük olmasıdır. Dolayısıyla, bu iki kalemi içeren gerçek cari açığın 31 milyar dolara eklenebilecek 6 milyar dolar ile yaklaşık 37 milyar dolar olduğunu söyleyebiliriz. Bu rakam

ekonomimizin yarattığı döviz talebidir. Bunun üzerine 1.5 dolar sermaye çıkışının getirdiği talebi de ekleyince 10 aylık ödemeler dengesinin yaklaşık 38.5 milyar dolar döviz talebi yarattığı, hiç döviz arzı olmadığı görülüyor. 38.5 milyar dolar, döviz rezervlerindeki kayıp olarak karşımıza çıkıyor.

Döviz piyasalarındaki arz talebi etkileyen bir başka önemli unsur döviz tevdiat hesaplarıdır (DTH). Yılbaşından ekim sonuna kadar DTH artışı yaklaşık 28 milyar dolar civarında. Bir başka ifade ile ödemeler dengesi dışında yerleşiklerin bu kadar döviz talebi olmuş. Ödemeler dengesinde ortaya çıkan talep ile toplayınca rakam 66.5 milyar doları geçiyor. Ekonomimiz sadece döviz talep etmiş, arz yok. Kurların yıl içinde neden arttığı açık bir şekilde ortaya çıkıyor.

İçinde bulunduğumuz dönemde döviz kurlarına neden baskı oluyor sorusunun yanıtı için yine arz talep dengesine bakmak gerekiyor. Bu yıl sonunda, cari açık net hata noksan dahil 36 milyar doları bulabilir. Kasım ve aralık aylarında ekonomimiz 5 milyar dolar civarında döviz talep ediyor görünüyor. Sadece kasım ayından aralık ayının ilk haftasına kadar DTH'lar 10 milyar dolar arttı. Ay sonuna kadar 2 milyar dolar daha artsa son iki ay DTH üzerinden 12 milyar dolar döviz talebi anlamına gelecek. Ödemeler dengesi ve DTH'den gelen toplam döviz talebi tahminen iki aylık 17, aylık 8.5 milyar doları buluyor. Bu süreçte ödemeler dengesi sermaye hesabında portföy yatırımlarında net döviz girişi başladı. Diğer kalemleri tam bilemiyoruz ama öyle görünüyor ki giriş miktarı aylık döviz talebinin oldukça altında. Döviz kurlarına baskı bu yüzden devam ediyor.

Önümüzdeki aylarda ekonomideki yavaşlama /daralma süreciyle cari açık azalacak, buradan kaynaklanan döviz talebi muhtemelen düşecek. Döviz kurlarının seyrini, büyük ölçüde yerleşiklerin DTH konusundaki davranışı ve yabancı ilgisi belirleyecek. Bu davranışın nelerden etkilenebileceğini ve nasıl bir gidişat olabileceğini gelecek yazıda tartışalım.

Abdulkadir Selvi

Kavala kararı yeni dönemin işareti mi?

16 Aralık 2020

Erdoğan ve Bahçeli, Osman Kavala'yı, 'Kızıl Soros' ilan etmişlerdi. Gezi davasından beraat ettiğinde Erdoğan, "George Soros'un Türkiye ayağını beraat ettirmeye kalktılar" demişti. Bahçeli birkaç gün önce, "Terörist Demirtaş veya Sorosçu Kavala hakkında karar oluşmalı, hukuken suçlu olup olmadıkları da teyit ve tescil edilmelidir" diye açıklama yapmıştı.

Osman Kavala, 18 Şubat 2020'de Gezi davasından tahliyesine karar verildiği halde, alencele 15 Temmuz'dan dolayı tutuklama kararı verildiği için cezaevinden çıkamamıştı. Anayasa Mahkemesi dün **Kavala**'nın bireysel başvuru talebini görüşerek Genel Kurul'a sevk etti. Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu 15 üyeden oluşuyor.

BERBEROĞLU KARARI UYGULANMAMIŞTI

Anayasa Mahkemesi'nin **Enis Berberoğlu** hakkında verdiği ihlal kararı İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından uygulanmamıştı. Anayasa Mahkemesi'nin verdiği ihlal kararlarının yerel mahkemeler tarafından kabul edilmemesi gece yarısı yargı krizine neden olmuştu. Anayasa Mahkemesi üyesi **Engin Yıldırım**'ın, darbe dönemlerini çağrıştıran "**İşıklar yanıyor**" tweet'i üzerine ise tartışma farklı bir noktaya kaymıştı.

AYM KARARI UYGULANACAK MI?

Adalet Bakanı **Abdulhamit Gül**, en son Meclis'teki bütçe görüşmeleri sırasında Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararlarının bağlayıcı olduğunu belirterek, "**Anayasa mahkemesinin kararları herkes için bağlayıcıdır, tüm kişileri, kurumları bağlar ve kararlarının gereği yapılır**" demişti.

REFORM SÜRECİNİN GÜNDEMİNDE

Anayasa Mahkemesi'nin verdiği ihlal kararlarının yerel mahkemeler tarafından yerine getirilmemesi, yargıda yetki krizine yol açınca, yeni yasal düzenleme yapılması talebi

gündeme gelmişti. Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanacak reform paketleri arasında Anayasa Mahkemesi'nin verdiği ihlal kararlarının yerel mahkemeler tarafından zorunlu olarak uygulanmasına dönük düzenlemenin yer alması bekleniyor.

KAVALA KARARI UYGULANACAK MI?

Yaşanan gelişmeler nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nden **Kavala** hakkında ihlal kararı çıktığı takdirde gözler bir kez daha yerel mahkemeye çevrilecek. Karar uygulanacak mı, uygulanmayacak mı? Yerel mahkemenin tavrı bir anlamda içine girdiğimiz reform sürecinin de ilk olarak test edilmesi anlamını taşıyacak. Ama kararın bir başka yüzü daha olacak. Yeniden reform sürecini başlatıp yönünü AB'ye çeviren Türkiye'nin önüne çıkan en önemli engellerden birini **Kavala**'nın tutukluluğu oluşturuyor. Türkiye, **Kavala** kararıyla birlikte Batı'ya yönelik bir adım atacak mı? Her yönüyle kritik bir kavşaktayız.

CHP'NİN MİLLİ DURUŞU

AMERİKAN yaptırımlarının açıklandığı sıralarda Meclis'te Dışişleri Bakanlığı bütçesi görüşülüyordu. CHP Grup Başkanvekili **Engin Altay**, "**CHP olarak hükümete diyoruz ki: Onları elinizin tersiyle itin, hadi oradan deyin. Zerre taviz vermeyin, minnet etmeyin**" dedi.

Alkışlanacak bir tavidir. Türkiye Cumhuriyeti'ni kurma iddiasındaki **Atatürk**'ün partisine de bu yakışırdı. O nedenle **Engin Altay**'ı tebrik ediyorum.

Dışişleri Bakanı **Mevlüt Çavuşoğlu** da "**Sayın Engin Altay'a ABD yaptırımları konusunda verdikleri destek için çok teşekkür ediyorum. Biz de hemen bakanlık açıklamamızı yaptık. Sizin dediğiniz gibi elimizin tersiyle de ittik. Bu milli meselede hepimiz dik duruşu, onurlu duruşu göstereceğiz**" diye karşılık verdi.

Daha önce başka açıklamaları nedeniyle eleştirdiğimiz **Ünal Çeviköz** de "**ABD'nin yaptırım uygulama kararı almasını derin bir endişeyle karşılıyor ve bu kararı şiddetle kınıyoruz**" diye tepki gösterdi.

Çeviköz'ü bu milli tavrından dolayı kutluyoruz. Doğruya doğru. Yanlışta yanlış.

HDP'NİN YANLIŞI

Meclis'te 4 parti Amerikan yaptırımları konusunda ortak bir bildiri yayınladı. Türkiye'nin gücü burada yatıyor. Ancak HDP, her milli meselede olduğu gibi bu bildiriye de katılmadı. Türkiye'yi değil, ABD'yi tercih etti. Bu yüzden HDP, Türkiye partisi olamıyor.

DEMİREL'İN TAVRI

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı nedeniyle ABD, Türkiye'ye yönelik silah ambargosu uyguladığında başbakan, 'Kıbrıs fatihi' **Ecevit**'ti. Ondan sonra **Demirel** başbakan

oldu. İlk işi Amerikan yaptırımlarına karşılık Türkiye'deki Amerikan üslerini kapatmak oldu.

Söz konusu Türkiye olunca Amerika teferruattır.

AŞI KONUSUNDA AKIL TUTULMASI

MÜMKÜN merteye alanım olmayan konulara girmemeye çalışıyorum. Girersem de mutlaka uzmanına danışıyorum. Müsaadenizle iki konuda kuralımı ihlal edeceğim. Bütün dünya aşuya ulaşmaya çalışırken Halk TV'de akıllara ziyan bir tartışma izledim. Yok efendim, daha nitelikli olan Pfizer-BioNTech aşı elitlere, Çin aşısı ile halka uygulanacakmış.

Yok efendim, nitelikli aşı önce AK Partililere yapılacaktı. Zaten iktidara yakın siyasilere bu aşının uygulanmasına başlanmış.

Açık toplum demokrasinin güvencesidir. Açık toplumda her şey tartışılır. Ancak Nobel ödüllü bilim adamımız **Aziz Sancar**'ın "**Türkiye'de olsam sıraya girip aşı olurum**" dediği bir dönemde CHP'ye yakın kanalda yapılan bu tartışmayı izlerken, bunlar aklımıza hakaret ediyor diye düşündüm.

İsim vermiyorum çünkü maalesef CHP'ye yakın medyada bu tür örnekler o kadar çok ki. Yine maalesef **Kılıçdaroğlu**, **Aziz Sancar**'ı değil, bu kafadakileri tercih ettiği için CHP bir türlü topluma güven vermiyor.

ÖZÜR DİLE CAN ATAĞLI

TAM 1 hafta belki özür diler diye bekledim. Kimi bekledim? Tele-1'de program yapan **Can Ataklı**'yı. CHP'deki cinsel taciz olaylarını yorumlarken, skandal ifadeler kullanıyor.

CHP'yi savunayım derken, cinsel tacize uğrayan kadın hakkında içinde "**yollu**" gibi iğrenç bir tanımlamanın geçtiği bir cümle kuruyor.

"Buraya kadar geldik, herhalde bu biraz yollu diye düşünmüş" diyor. Mağdur kadınların tacize uğraması yetmiyormuş gibi bir de ekranlardan hakarete uğramaları mı gerekiyor?

Can Ataklı, tecrübeli bir gazetecidir. Bu lafı etmesine üzüldüm. Geç de olsa özür dilemelidir. Ataklı özür dilemeden bu ayıptan kurtulamaz.

Tabii "**Cinsel tacizler için tavır konulsun. Bunlar Atatürk'ün partisine yakışmıyor**" diyenler değil, "**yollu**" ifadesini kullananlar el üstünde tutulduğu için CHP cinsel tacizlerle anılmaya devam ediyor.

Geçenden otuz akçe geçmeyenden kırk...

Esfender KORKMAZ

16 Aralık 2020

Cumhurbaşkanlığı Strateji Dairesi Başkanlığı Web sitesinde Kamu Özel İşbirliği mevzuatını sırlamış. Başa da Anayasanın ilgili maddeleri listelenmiş. 14. madde, 125. madde ve 144. madde.

Anayasanın 14. maddesi (Ek fıkra: 13/8/1999-4446/1 md.) **"Devlet, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzel kişilere yaptırılabilir veya devredilebileceği kanunla belirlenir."** Hukukçular yorumlayacak, ama sanki bu madde ile devletin sözleşme ile gelecek iktidarları borç altına sokması çıkmıyor.

Diğer maddeleri 12. madde, bu yolla yapılan anlaşmalarda ortaya çıkan uyuşmazlıkların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülebileceğini ve 144. maddede de Danıştayı düzenliyor.

3996 sayılı kanunun birinci maddesinde amacın, ileri teknoloji ve yüksek maddi kaynak gerektiren işlerin kamu özel işbirliği kapsamında yaptırılması olduğu vurgulanıyor ve fakat elektrik dağıtımı, otoparklar, tabiat parkı da kamu -özel işbirliği modeliyle verilecek yatırımlar içinde sayılıyor. Bunlar yüksek teknoloji ve yüksek maddi kaynak mı gerektiriyor? Ayrıca yatırım yapacak kurumlar eğer yüksek maddi kaynaklara sahip ise, neden devlet dış borçlarda garantör oluyor?

Dünyada kamu- özel işbirliği eskilere gider ve fakat hiçbirinde talep garantisi olduğunu zannetmiyorum. **Avrupa'da 19 asrın ikinci yarısında birçok kanal ve demiryolu bu yolla yapılmış ve fakat 1860 sonrası Avrupa'daki ekonomik krizle birlikte birçok yatırımcı iflas etmiştir.** Eğer talep garantisi olsaydı, bu firmalar iflas eder miydi? Talep garantisi vermek ve dış borca kefil olduktan sonra, kamu altyapı yatırımlarını özel sektöre vermenin iktisadi, rasyonelitesi olamaz.

Kamu -özel işbirliği anlaşması ile yap-işlet devret modeli tamamıyla farklıdır. **Yap - işlet devret modelinde yatırımı yapan müteahhit maliyet için ve karı için bir**

süre hesaplar ve süre üstünden teklif yapar. Kendi yapar... Zararı ve karı kendinde kalır. İşleteceği süre içinde, devlete ve vatandaşa yükü olmaz.

Söz gelimi Dalaman Göcek yolunda , Göcek Tuneli yap-işlet devret esasına göre verilmiş. İsteyen parasını vererek Tunelden geçiyor , isteyen de parasız yol olan dağ yolunu dolanıyor.

Bu tünel herkes için iyi... Çünkü süre bitince geliri devlete kalacak. **Parasını veren geçiyor. Geçmiyeni ilgilendirmiyor.** Hatta alternatif parasız yolda trafik azaldığı için vatandaşın lehine bir sonuç ortaya çıkıyor.

Kamu özel işbirliği, talep garantili olduğu için söz gelimi yol ve köprülerden geçmeyenlerden de para alınıyor. Bu nedenle bütçeden ödeme yapılıyor. **Özel sektör deli Dumrul misali geçenden de para alıyor, geçmeyenden de.** Hatta geçenler yolu kullanmış oldukları için geçmeyenden daha çok para vermiş oluyorlar.

Vatandaş olarak cebimizden para çıkıyor ama en kötüsü de ne çıkıyor? Bilmiyoruz. Devlet bütçesinde detaylar kaldırıldığı için oradan göremiyoruz.

2012'de Devlet Bakanlığı, 2018'de Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, benzer isimle, **"Dünyada ve Türkiye'de Kamu özel- Özel İşbirliği Uygulama raporu"** yayınlamış. Her ikisinde de, dünyada, gelişmekte olan ülkelerde, örneğin Arjantin'de ve Güney Afrika'da, Avrupa'da, Birleşik Krallık'ta tüm kamu ve özel işbirliği projeleri titizlikle verilmiş... Türkiye içinde proje sayısı, hangi sektörde yapıldığı belirtilmiş. Resimler ve grafikler çok güzel... Müthiş resimler ve renkli grafikler var. Elbise çok güzel ve fakat içinde ne var bilemezsiniz...

Bu yatırımlar için talep garantisi nedir? Biz vatandaş olarak ne kadar yük altındayız? Katiyen bulamazsınız.

Hiçbir babayiğit de bu verilerle söz konusu projelerin sosyal fayda ve maliyetini hesaplayamaz. Pahalı mı, ne kadar pahalı bilemeyiz...

Abdurrahman Yıldırım
ayildirim@htgazete.com.tr

Kredi, tüketim ve vergi patlaması

Dün kasım ayına ait konut satışları ile Merkezi Yönetim Bütçe verileri açıklandı. Sadece açıklama değil aynı zamanda iki verinin iyi gelmesinin arkasında yatan neden de hemen hemen aynı.

2020 yılında pandeminin şokunu atlatmak için ekonomiye bol ve ucuz kredi boca edildi. Negatif faiz uygulandı. Hem ucuz kredi hem de alternatif arayışı ile insanlar gayrimenkule, konuta, otomobile, dayanıklı tüketime yöneldi. Sonuçta **pandemiyle geçirdiğimiz bir yılda konut satışları tarihi rekoruna ulaştı. Konut fiyatları da öyle.**

KARANTİNA ALTINDA GELEN REKOR

-Kasım ayında yüzde konut satış adedi geçen yılın aynı ayına göre yüzde 18.7 geriledi. Ancak yine de aylık satış 112.483 adet.

-Düşüşün nedeni faizlerin en azından bir kat yükselmesi nedeniyle ipotekli satışlar azalıyor ve kasım ayında yüzde 44 düştü. Ancak geçmiş aylardaki artışın etkisiyle 11 aylık ipotekli satışlardaki artış yüzde 98 gibi çok yüksek bir orana ulaştı.

-Asıl dikkat çekmek istediğim ise 11 ayda yapılan konut satışlarının 1 milyon 393 bine çıkarak geçen yılın toplamını aşmasıdır. 11 aylık karşılaştırma ise **geçen yıla göre yüzde 21 artışa işaret ediyor.**

-Aralık ayı ile birlikte toplam **konut satışları 1.5 milyonu geçecek ve tüm yılların en yüksek seviyesine ulaşacak.**

-Evet pandeminin yaşandığı ve karantinaların aylarca uygulandığı bir yılda rekor konut satışına ulaşılacak.

-Konut fiyatları da **yıllık yüzde 27.3 ile verinin yayımlanmaya başladığı 2010 yılından bu yana en yüksekinde bulunuyor.**

BÜTÇEYE DOLAYLI VERGİ DOPİNGİ

-Otomobil ve hafif ticari araç satışları da kasım ayı itibariyle geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 72 artışla 668 bine çıktı.

-Yurtiçine yönelik beyaz eşya satışları ise 10 ayda bir milyona yakın veya yüzde 15 artışla 6.7 milyona ulaştı.

-Gayrimenkul ve dayanıklı tüketim mali satışlarındaki yüksek artışlar hem büyüme hem de vergileri tetikledi.

-Açıklanan **kasım ayı giderleri bir önceki kasıma göre yüzde 27.5 arttı. Buna karşılık bütçe gelirleri yüzde 35.3 yükseldi.**

-Vergi gelirlerini de **dahilde alınan KDV'nin yüzde 81.6, özel tüketim vergisinin yüzde 51.3 ve ithalde alınan KDV'nin yüzde 80.4 gibi çok yüksek artışlar kaydetmesi etkili oldu.**

-Bu **üç verginin toplamı 28.6 milyar liradan bu kasım ayında 19 milyar lira artışla 47.6 milyar liraya çıktı. Üç verginin toplam vergi gelirlerine oranı da yüzde 39'dan yüzde 48.6'ya yükseldi.**

-Böylece de kasım ayında bütçe dengesinde yüzde 72.7 iyileşme sağlandı. Verilen bütçe fazlası 7.8 milyar liradan 13.4 milyar liraya çıktı.

AÇIK NEDEN % 4 DOLAYINA İNEBİLİR

-Kasım ayının da etkisiyle bütçe açığının GSYH'ya oranı yüzde 3.5 olarak tahmin edildi. En yüksek bütçe açıklarının verildiği ay ise aralık. Bu yıl da muhtemelen böyle olabilir ve açık yüzde 4'ün üzerine çıkabilir.

-Cumhurbaşkanı Erdoğan bu yıl için GSYH'ya oranla yüzde 4.9 beklenen bütçe açığının yüzde 4.5'in altına inebileceğini söyledi. Erdoğan yapılan yardımların bütçe dengesi gözetilerek yapıldığını da aktardı.

-Bütçedeki bu iyileşmede harcama kısılmasının herhangi bir etkisi yok. Harcamalar aynen devam ediyor. Hatta bu harcamalara son olarak pandemi yardımları eklendi.

-Harcama artışına karşılık **bütçeyi iyileştiren temel olgu vergi gelirlerinin tahminlerin üzerinde artmasıdır.**

ARALIK AYI FAZLAYI ARTIRABİLİR

-2020 için hedeflenen vergi gelirleri toplamı 784.6 milyar liradır. 11 ay itibarıyla 754.6 milyar liraya ulaşıldı. Geçen yılın aralık ayı vergi geliri ise 60.1 milyar liradır.

-Aralıkta vergi gelirleri geçen yıla göre hiç artmasa ve aynı kalsa bile, **yıllık vergi gelirleri 815 milyar liraya ulaşıyor.** Bu da öngörülenin 30 milyar lira fazlası demektir.

-Kaldı ki, aralık vergi gelirlerinin geçen yılkinin üzerinde çıkma ihtimali yüksektir. Buna göre vergi gelirleri de 815 milyar liranın üzerine çıkabilir.

-Bütçede açığı tahminlerin altına çeken, GSYH'nın yüzde 4.9'u yerine yüzde 4.5'inin altına indiren faktör vergilerdeki bu yüksek dolaylı artıştır. **30 milyar liralık artışın beklenen GSYH'ya oranı yaklaşık yüzde 0.6 düzeyindedir.**

-Aralık ayı vergi gelirlerinin artışına göre yıllık toplam vergi gelirleri öngörülenin 30-50 milyar lira üstünde çıkabilir.

16 Aralık 2020, Çarşamba

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Dünya mahallesinin kabadayısı Amerika ölçüyü kaçırmaya başladı

Dünya mahallesinin kabadayısı rolünden bu Amerika galiba hiç bıkmayacak... Hem Türk devletine her türlü kötülüğü yapmayı mübah gören FETÖ ve yandaşlarına kucak açacak, hem canı isterse Türkiye'ye yaptırımlar uygulayacak, hem de mesela casus-rahip Brunson benzeri ajanlarına iyi muamele yapılmazsa karşılığında müeyyideler getirecek.

Johnny fıkrası

Bizdeki Temel fıkralarının yerine Johnny fıkralarını geçirmenin galiba zamanı geldi. Bu Johnny'ye misafirliğe gittiğinde taze incir ikram etmişler. İlk defa yediği bu meyveyi çok sevmiş ve ertesi yıl aynı eve konuk olduğunda **"Bana geçen yıl ikram ettiğiniz şeyden yine verir misiniz"** demiş. Ev sahibi geçen yıl ne ikram ettiklerini unutmuş ve **"Acaba neydi yediğiniz"** diye sormuş. Johnny de **"Dışı mor yeşil arasıydı, içi beyazdı"** deyince ev sahibi **"Herhalde buna patlıcan ikram ettik"** diye düşünmüş. Johnny patlıcanı ısırdıktan sonra **"Siz hem bunu uzatmışsınız, hem de tadını kaçırmışsınız"** diye tepki göstermiş.

Tadı kaçıyor

Amerika'nın yaptırımları hem uzadı hem de artık bunların tadı kaçmaya başlamadı mı? Halkbank'a yaptıkları yetmez mi sanki? Veya F-35'lerin parasını alıp da bunları vermemek akıl işi mi? Son olarak da ABD yönetimi, S-400 alımından dolayı CAATSA yasası uyarınca Savunma Sanayii Bakanlığı (SSB) ve Başkan İsmail Demir dahil dört yetkilisine yaptırım uygulama kararı aldı. Bu arada SSB'ye her türlü ihracat lisansının yasaklanması, SSB'ye ABD finans kurumları tarafından 10 milyon dolar üstü kredilerin 12 ay süreyle yasaklanması, SSB'ye ABD Export-Import Bank desteklerinin yasaklanması karara bağlandı.

İki tepki

Bu son yaptırım kararına karşı gösterilen iki tepkiyi hatırlayalım:

Azerbaycan Cumhurbaşkanı Müşaviri Hikmet Hacıyev, Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in ABD'nin Türkiye'ye S-400 yaptırım kararını, **'kabul edilemez', 'haksızlık' ve 'hukuka aykırılığın bir göstergesi'** şeklinde değerlendirdiğini bildirdi.

Hukuksuz skandal karara Rusya'dan da sert tepki geldi. Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, **'ABD'nin Türkiye'ye yaptırım uygulaması, uluslararası hukuka karşı kibirli tutumunun bir başka tezahürüdür'** ifadelerini kullandı.